

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 3. oktober 2011

J.nr.: 323-0001

Indberetning september 2011

Politiske forhold

Nyt politisk arbejdsår indledt

Grønlands landsting, Inatsisartut, indledte sit arbejdsår fredag den 16. september 2011. Inatsisartuts formandskab genvalgtes og udgøres som tidligere af følgende:

Formand Josef Motzfeldt (IA)	Suppleant Aqqaluaq B. Egede (IA)
1. næstformand Per Berthelsen (S)	Suppleant Malik Berthelsen (S)
2. næstformand Olga P. Berthelsen (IA)	Suppleant Debora Kleist (IA)
3. næstformand Finn Karlsen (S)	Suppleant Karl Lyberth (S)
4. næstformand Justus Hansen (D)	Suppleant Astrid Fleischer Rex (D)

Efterårssamlingen 2011 er planlagt med i alt 24 mødedage og forventes afsluttet 15. november 2011.

Efter ændring i forretningsordenen er der sket sammenlægning af flere af Inatsisartuts udvalg, således at der nu er nedsat 10 udvalg. Udvalg og udvalgsmedlemmer fremgår af vedhæftede bilag.

Der henvises til særskilte indberetninger af 16. september og 20. september om Inatsisartuts arbejdsprogram og åbningsdebat, samt til løbende indberetninger fra samlingen.

Grundlovsdebat

2 forslag til at indlede en grundlovsproces i Grønland er optaget på dagsordenen for Inatsisartuts efterårssamling. Formanden for Naalakkersuisut Kuupik Kleist har i udtalelser forud for samlingen lagt vægt på, at en grundlovsproces ikke bør ses som et skridt mod løsrivelse. Til DR Nyheder har landsstyreformanden således udtalt:

Rigsombudsmanden i Grønland
Indaleeqqap Aqqutaa 3
Postboks 1030
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi
Telefon: (+299) 32 10 01
Telefax: (+299) 32 41 71
E-mail: riomgr@gl.stm.dk
www.rigsombudsmanden.gl

- Arbejdet med en grundlov kan også være en god måde at gøre sig klart, hvad det er for værdier, ens samfund skal hvile på. Vi står midt i enorme forandringer i Grønland, så det vil være nyttigt at få præciseret, hvad vi f.eks. mener om magtens forvaltning, om menneskerettigheder, børns rettigheder, folkets suverænitæt og en række andre fundamentale forhold.

Lektor ved Copenhagen Business School, Jeppe Strandsbjerg har udtalt til KNR, at spørgsmålet om en grønlandsk grundlov ikke primært drejer sig om tilknytningsforholdet til Danmark, men i højere grad om muligheden for at definere sig selv som samfund i en brydningstid. Grønland har behov for at forholde sig til, hvordan man forener identiteten som et oprindeligt folk med i stadig højere grad at være en statslignende aktør, der forsøger at vinde fodfæste på den internationale politiske og økonomiske scene.

Formandsvalg i Atassut

Partiet Atassut genvalgte på sin generalforsamling den hidtidige formand, Gerhardt Petersen, Qaqortoq. Generalforsamlingen fandt sted i lyset af det magre resultat for Atassut til folketingsvalget og under indtryk af en årelang tilbagegang for partiet. Derfor var der forud for generalforsamlingen en del kritik af formanden, og det var ventet, at partiets spidskandidat til Folketinget, Steen Lyngø, ville udfordre Gerhardt Petersen. Steen Lyngø trak dog sit kandidatur umiddelbart inden generalforsamlingen, og Gerhardt Petersen blev genvalgt.

Uro om nul-tolerance

Samtlige partiet i Inatsisartut på nær Siumut indgik i juli 2010 den såkaldte Qoornoq-aftale, der fastslår en nul-tolerance overfor udvinding af radioaktive stoffer. Af aftalen fremgår det også, at råstofloven skal tages op til revision i denne valgperiode, og i den forbindelse skal de miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser ved en ophævelse af nul-tolerancen belyses. Aftalen indebærer i praksis, at der ikke på nuværende tidspunkt kan ske efterforskning og udvinding af en stor gruppe af jordarter og mineraler, fx sjældne jordarter.

Partiet Demokraterne har derfor lagt pres på Naalakkersuisut for at afklaret, om der findes gode grunde til at fastholde den stærkt omdiskuterede politik. Man finder, at debatten er følelses- snarere end vidensbaseret, og man efterlyser den aftalte tilpasning af råstofloven. Demokraternes udmelding vækker positiv genklang hos Siumut, der ikke er part i aftalen.

Formanden for Naalakkersuisut besøger Holland

Formand for Naalakkersuisut besøgte primo september Holland. Kuupik Kleist mødte under besøget den hollandske Kronprins Willem-Alexander, indenrigsminister Piet Hein Donner og udenrigsminister Uri Rosenthal. Besøget kom i stand på invitation af Kronprins Willem-Alexander efter dennes besøg i Ilulissat i foråret.

Med indenrigsminister Peit Hein Donner drøftedes spørgsmål vedrørende EU's Oversøiske Lande Territorier, OLT-lande. Også spørgsmål om Grønlands relationer med EU blev drøftet med Hollands udenrigsminister Uri Rosenthal. Kleist og udenrigsministeren drøftede yderligere Danmarks verbalnote til Holland om Greenpeace's aktioner mod de

grønlandske olieaktiviteter, da Greenpeaces skibe har Holland som flagstat. Udenrigsministeren udtrykte ønske om uddybende informationer vedrørende aktionerne. Ydermere var der drøftelser om råstof-aktiviteter i Grønland og her udtrykte udenrigsministeren særlig interesse for sjældne jordarter, olie og gas.

Islands præsident i Nuuk

Islands præsiden, dr. Ólafur Ragnar Grímsson besøgte i september Nuuk i forbindelse med sin deltagelse i Polar Law Symposium.

Præsidenten havde under besøget møde med formanden for Inatsisartut, Josef Motzfeldt. Parterne lagde særlig vægt på at der udover de mere formelle relationer mellem landene, skabes tættere videnskabelige bånd i samarbejdet mellem Island og Grønland.

Formanden for Inatsisartut Josef Motzfeldt og Præsidenten for Island Dr. Ólafur Ragnar Grímsson så store muligheder for en videreudvikling af samarbejdet mellem Grønland og Island. Det aftaltes at fortsætte drøftelser herom i nær fremtid.

Polar Law Symposium er et årligt tilbagevendende arrangement, som befatter sig med de retlige aspekter af bl.a. beredskab, sikkerhed, oprindelige folks rettigheder samt de arktiske aktørers rolle i et Arktis under forandring. På dette års symposium, som arrangeredes i samarbejde mellem Polar Law Institute i Akureyri, Akureyri Universitet og Grønlands Universitet Ilisimatusarfik, deltog 48 forskere og embedsmænd fra Grønland, Island, Færøerne, Norge, Finland, Holland, Canada, Frankrig, USA, England, Danmark, Tyskland, Belgien og Rusland.

Erhverv og Økonomi

Ingen olie i september

Olieselskabet Cairn Energy opgav i løbet af september tre olieefterforskningsboringer. Cairn Energy meddeler på sin hjemmeside, at prøveboringerne med boreplatformen Leiv Eiriksson i Napariaq-blokken ca. 400 km ud for Aasiaat er indstillet. Det oplyses, at boreriggen nåede ned i 2.977 meters dybde uden at finde tegn på olieforekomster. Endvidere oplyses det, at en dybtvandsboring i Eqqua-blokken vest for Aasiaat forsegleet og forladt, da boreskibet Ocean Rig Corcovado her hverken har fundet olie eller spor efter gas, ligesom en boring ud for Nuuk har været resultatløs.

Ifølge tidsskriftet Ingeniøren koster Cairn Energys boreprogram i Grønland i år selskabet ca. tre milliarder kroner. Den skuffende sæson har haft en negativ indvirkning på selskabets markedsværdi, som er faldet med 19 milliarder kroner siden maj måned.

Råstofkonference i Nuuk

Ved en konference arrangeret af Kommuneqarfik Sermersooq, Råstofdirektoratet og Grønlands Arbejdsgiverforening under titlen 'Joining Forces' drøftede repræsentanter fra mineral- og olieselskaber og fra lokale grønlandske og udenlandske virksomheder de nye opgaver som Grønlands virksomheder og arbejdsstyrke står overfor. Medlem af Naalakkersuisut for Erhverv og Råstoffer, Ove Karl Berthelsen, sagde i sin tale ved åbningen:

- Det er målet, at vores grønlandske virksomheder i stigende omfang skal være konkurrencedygtige leverandører og partnere i forbindelse med efterforsknings- og udnyttelsesaktiviteter i Grønland. Det er derfor vigtigt, at vi i Grønland er lydhøre overfor hvad selskaberne efterspørger.

Det er vigtigt at erkende, at vi ikke kan altting – endnu. Men vi er godt på vej – en række grønlandske selskaber leverer allerede varer og serviceydelser til mineral- og olieselskaberne i form af entreprenøropgaver, boringer, transport, serviceleverancer mm. En forudsætning for at vi kan varetage endnu flere opgaver, er dog, at vi indgår de nødvendige alliancer og samarbejdsaftaler. Samarbejde er en forudsætning for, at vi kan løfte de store og komplicerede opgaver knyttet til opbygning og drift af miner og til olieefterforskningsopgaver.

Samarbejdsaftale med Cairn Energy

I medfør af den grønlandske råstoflov skal der i forbindelse med efterforskningsboringer foretages en Vurdering af Samfundsmæssig Bæredygtighed (VSB), og på baggrund heraf indgås en Impact Benefit Agreement (IBA-aftale). Samarbejdsaftalen fastsætter mål for det økonomiske afkast til Grønland, anvendelse af grønlandsk arbejdskraft og for inddragelse af grønlandske virksomheder (køb af serviceydelser og brug af lokale tekniske operatører og leverandører).

Som følge af dette har Grønlands Selvstyre, Kommuneqarfik Sermersooq, Qeqqata Kommunia, Qaasuitsup Kommunia og olieselskabet Cairn Energy indgået en samarbejdsaftale for 2011. Samarbejdsaftalen ligger i forlængelse af sidste års aftale og omfatter øgede krav til anvendelse af grønlandsk arbejdskraft og underleverandører og fastlagte krav om vidensoverførsel til lokale. Endvidere omfatter aftalen en Uddannelsesfond, hvor der er afsat ca. 2,6 mio. kr. til kompetenceudvikling af grønlandsk arbejdskraft, samt en Sports- og Kulturfond på ca. 375.000 kr.

Koncernregnskab for Royal Arctic Line

Royal Arctic Line har offentliggjort sit halvårsregnskab. Koncernresultatet for 1. halvår 2011 viser et underskud før skat på 4,7 millioner kroner. For samme periode i 2010 var

underskuddet på 37,8 millioner kroner før skat. Selskabet oplyser i en pressemeddelelse, at det forbedrede resultat skyldes en stigning på ca 20 pct i godsmængderne til Grønland. Stigningen beror primært på øget byggeaktivitet i Grønland.

Økonomiske problemer i de grønlandske kommuner

Kommunernes tilsynsråd har i en rapport gennemgået Kommune Kujalleqs økonomi. Det fremgår, at kommunens kasse i perioder siden 2009 reelt har været tom, således at kommunen ikke har været i stand til at honorere sine forpligtelser. Tilsynsrådet noterer, at de budgetterede overskud har ikke været store nok til at opbygge en tilstrækkelig kassebeholdning. Situationen forværres af, at kommunens restance-tilgodehavender er øget fra 51,3 mio. kr. i 2009 til 57,1 mio. kr. i 2011.

En af grundene til kommunens dårlige økonomi er, at Kommune Kujalleq med accept fra Selvstyret i begyndelsen af 2010 optog et lån på 37,5 mio. kr. Lånet, der i følge Tilsynsrådet må betragtes som et rent driftslån, blev brugt til at betale kommunens skatterestancer til Skattestyrelsen.

I både 2009 og 2010 overholdt Kommune Kujalleq ikke Selvstyrets bekendtgørelse om en kassebeholdning på 5 procent af drifts- og anlægsbudgetterne. Kassebeholdningen var den 31. december 2010 på kun 1,0 % af de samlede drifts- og anlægsudgifter.

Også Qaasuitsup Kommunia kæmper med økonomiske problemer. Kommunen har på nuværende tidspunkt overskredet årets budget med 15 millioner kroner og trækkes med stigende udgifter på socialområdet pga stigende arbejdsløshed.

Uenighed om prisundersøgelse

Fisker- og fangerorganisationen KNAPK har ladet udføre en prisanalyse for de vigtigste kommercielle fiskearter fra Grønland. Analysen, der er udarbejdet af det danske analyseselskab Gemba Seafood Consulting, beskriver prisudviklingen på blandt andet rejer og hellefisk. Undersøgelsen viser en markant forskel mellem den pris, som fiskerne får udbetalt og den pris, som bliver tjent ind ved videreeksport fra Danmark og fastslår, at de grønlandske priser ligger væsentligt lavere end verdensmarkedspriserne. Formanden for KNAPK, Leif Fontaine, finder at undersøgelsen blot bekræfter, hvad man længe har vidst. Heroverfor står, at Grønlands Arbejdsgiverforening kritiserer undersøgelsen for at sammenligne æbler og pærer. Arbejdsgiverforeningens kritik bakkes op af fiskeriøkonom og professor ved Syddansk Universitet, Niels Vestergaard, som har betegnet analysen som overfladisk og dens resultater som ikke anvendelige.

Kultur mv

Fyringsrunde i Grønlands Radio KNR

Public service-stationen Kalaallit Nunaata Radioa (KNR) har gennemgået den største fyringsrunde i stationens historie. KNR fik i 2010 en negativ budgetregulering på 400.000 kr., og i 2011 har der været to negative budgetreguleringer på i alt 950.000 kr. En ny journalistoverenskomst har belastet KNR's økonomi over forventning i 2010 og 11. De økonomiske problemer har givet anledning til, at radiofonichef Ivalo Egede har efterlyst en bred og langsigtet mediepolitik, der tilgodeser samfundets behov for kritisk journalistik og for dækning og reportager fra hele landet.

Tre modtagere af Nersornaat

Formanden for Inatsisartut, Josef Motzfeldt, har i september tildelt Grønlands Selvstyres fortjenstmedalje Nersornaat i sølv til følgende personer:

Elisa Nuko med den begrundelse, at hun over en længere periode og i en væsentlig grad har ydet en fortjenstfuld indsats for Grønland på det kulturelle område.

Torben Harald Alne med den begrundelse, at han over en længere periode og i en væsentlig grad har ydet en fortjenstfuld indsats for Grønland indenfor forståelsen af den grønlandske kultur gennem socialpædagogisk arbejde.

Frederik Kristensen (Kunngi) med den begrundelse, at han over en længere periode og i en væsentlig grad har ydet en fortjenstfuld indsats for Grønland på det kulturelle område.

Med venlig hilsen

Mikaela Engell